

Llibres

La victòria catalana de 1705

Antoni Porta
Edicions Pòrtic
Barcelona, 1984

Aquest llibre vol presentar les diferents incidències que induïren Catalunya a revoltar-se contra Felip IV de Borbó i reconèixer com a rei de Catalunya Carles III d'Habsburg (VI d'Àustria), des del novembre de 1700 fins al novembre de 1705. Així ho diu el qui n'és l'autor, Antoni Porta i Bergadà. Quin llibre i quin historiador! Antoni Porta i Bergadà es un català nat a Granyena de Segarra el 1919, que féu la desgraciada guerra espanyola al front de Lleida i d'Ebre, va passar pels camps de concentració franquistes, ordenat sacerdot a La Plata, treballà deu anys a Sud-amèrica, i després reintegrat a la vida civil passà a Holanda on féu estudis d'Història, a les Universitats de Leiden i Amsterdam, i professor que en fou, ha profunditzat tan a fons els arxius, que ara ens ha donat aquest volum de 640 pàgines que ha editat Pòrtic i en prepara un altre sobre Catalunya i el Tractat d'Utrecht. Antoni Porta diu que amb aquest llibre intenta explicar com arribàrem a la guerra dels Nou Anys de la qual l'onze de setembre de 1714 fou la fi. «Entre nosaltres —diu— hem de parlar clar i senzillament, i no creure que els grans artistes i escriptors són aquells que es fan més il·legibles per al poble.» La guerra de Successió espanyola, de 1701 a 1714, fou un daltabaix europeu que clogué una època i establí un nou equilibri de forces entre les nacions europees, observa. Significava la topada entre la teoria de la monarquia de dret diví, l'absolutisme, i les idees precursors de la il·lustració. Fou un conflicte en el qual es catalans com a Nació fórem els perdedors. Catalunya ja havia quedat mutilada amb la pèrdua del Rosselló, el Vallespir i mitja Cerdanya i el Conflent amb el tractat dels Pirineus de 1659. Després, ni Felip III ni Carles II no feren res per recuperar els territoris perduts, com si no fos un regne seu i en canvi maldaven i guerrejaven per altres causes i interessos. Així ho diu Antoni Porta. Però hi afegeix: «Una idea cabdal per a entendre la situació a finals del segle XVII es el reviscolament del sentiment nacionalista català... Costa figurar-se que en el temps de Carles II l'exèrcit de Castella pogués ésser menystingut i, en canvi, el dels catalans, considerat com el millor de la Península. Artur Parnell, historiador militar anglès, diu que, segons l'opinió generalitzada, el soldat espanyol no valia per a res, llevat dels catalans. Aquests, sota la direcció d'un home, Jordi de Hessen-Darmstadt, defensaren pam a pam la terra de la pàtria —Catalunya— mal ajudats pels espanyols,

si no és que —i això és més gros encara, es veien traïts per Madrid, com a la rendició de Barcelona l'agost de 1697». Entre Castella i Catalunya hi havia una contraposició ideològica, jurídica i econòmica. Els catalans havien entrevist la possibilitat del comerç amb Amèrica, però durant dos segles l'únic comerç amb Amèrica fou el de Castella. I més cap ençà, Antoni Porta diu que «Musso- lini, pel novembre de 1936, posava com a condició per ajudar Franco, la destrucció de l'Estat català. Però abans ha explicat com a les Corts que s'obriren el 14 d'octubre de 1701 al convent de Sant Francesc amb la presència del rei Felip IV, quan Catalunya fou reconeguda com a Port Franc, es va aprovar el text que deia: «La nació catalana és la reunió dels pobles que parlen l'idioma català. El seu territori comprèn: Catalunya amb els comtats del Rosselló i de la Cerdanya, el Regne de València i el Regne de Mallorca. Els tres pobles que formen la nació catalana, tenen una Constitució política pròpia i estan federats entre si i amb el regne d'Aragó... Catalunya és l'Estat polític format dintre de la Confederació pels catalans del Principat i dels comtats del Rosselló i de la Cerdanya. El Principat de Catalunya és lliure i independent». Antoni Porta en analitzar en aquest llibre el període que va de la mort de Carles II el novembre de 1700 al dia de l'entrada de Carles III d'Habsburg a Barcelona el novembre de 1705, ha investigat sobretot les fonts holandeses —aquest llibre ell l'ha acabat a La Haia, on viu, amb nacionalitat holandesa—. La figura de Jordi de Hessen-Darmstadt, mariscal de Camp, fill de Lluís VI, vingut a Barcelona el 1695 amb les tropes aliades de l'Imperi, hi és seguida en tota la seva activitat en el desembarcament a Cadis i a la badia de Vigo, la presa de Gibraltar amb tropes catalanes i la revolta del gener de 1705 iniciada a Manlleu, l'execució a la plaça major de Vic de Bac de Roda (es deia Francesc Macià i Ambert), l'atac al castell de Montjuïc on morí el príncep Jordi, i la victòria del 14 de octubre d'aquell any amb la rendició del virrei Fernández de Velasco... Llibre

d'història aquest d'Antoni Porta, realment exemplar, pel qual cal felicitar-lo.

J. V. □

(Reproduït de *La Vanguardia*)

Les Migracions

Marc Aureli Vila
Edicions d'Aportació Catalana, n.º 20
Barcelona, 1965

Marc Aureli Vila

Llibre molt interessant, on trobareu respostes a actituds i postures d'immigrants, on es fa clarament la diferenciació entre emigrat i emigrant.

Toca amb claretat, l'espínos tema ètnic, així com el geogràfic i cultural variants totes en el paràmetre que formen l'immigrant i el poble receptor, i com a conseqüència les variacions en l'aspecte demogràfic. Acaba el llibre marcant el desitg d'una millor i major comprensió entre els uns i els altres.

Aquest llibret, està escrit amb un estil clar, senzill i una estructuració molt adequada, el que el fa enormement didàctic.

A. P. □

Nou estil per a «La Humanitat»

Un cop solucionats els problemes causants de la no aparició del nostre òrgan d'expressió *La Humanitat* des de les últimes eleccions, ens complau posar en les vostres mans aquest número. Com podeu observar, hem volgut donar-li un estil una mica més professional i amè. La periodicitat, que va ser trimestral —a més dels números extraordinaris que pensem publicar—, ens va permetre triar els temes que poden constituir l'actualitat i

l'interès dels nostres afiliats i simpatitzants.

Demanam, amb aquestes ratlles, la vostra col·laboració amb les vostres opinions, cartes i articles, que, en la mesura de les nostres possibilitats, anirem publicant. És convenient que tot allò que vulgueu sigui publicat en aquestes pàgines vingui acompanyat del material gràfic (fotos originals o bé retallats de periòdics i revistes) que esteu convenint.